

ODDF **Teatre** presenta:

Un terròs de sucre, de Modest Urgell

(lectura dramatitzada)

Estrena absoluta: divendres, 19 de novembre de 2010, a les 20 h., Foment Vilanoví

(Vilanova i la Geltrú). Marc: **II Jornades Argumenta.**

A la cartellera teatral, després de més de 100 anys!!

(Estrenada per primera vegada el 2 d'abril de 1898 al Teatre Romea de Barcelona)

índex

1. L'època. Breu pinzellada contextual.
2. L'autor. Teatre barceloní del 1900.
3. Històric de l'obra. Els actors de l'estrena del 1898.
4. Objectiu de la (semi)posada en escena.
5. Direcció de la lectura.
6. Trajectòria de la companyia.
7. Fitxa bàsica de la lectura dramatitzada.
8. Requeriments tècnics de la lectura.
9. Resum de l'obra.
10. Nòmina actoral visual.
11. Currículums dels actors.
12. El marc de l'estrena a Vilanova i la Geltrú: les II Jornades Argumenta.
13. El lloc de l'estrena: el Foment Vilanoví.
14. Bibliografia inicial útil.
15. Com contactar.

1. L'època. Breu pinzellada contextual.

La Barcelona que retrata Modest Urgell és la de l'any 1897. Si fem un breu recorregut, històricament enrere, comprovem que el **1893** la ciutat havia patit feia poc l'atemptat contra el Liceu per part de l'anarquista Santiago Salvador. El **1894** és l'any en que reobre el Teatre Principal, prop del monument a Colom, en les Rambles, en que neixen el poeta Joan Salvat-Papasseit i el dramaturg Josep Maria de Sagarra. Un any en què el preraphaelita anglès Burne-Jones pinta el seu *Amor entre les ruïnes* (*Love Among the Ruins*).

Arribat el **1895**, s'instal·la a la Plaça de Catalunya un fonògraf i un kinetoscopi, les dues darreres invencions d'Edison, al Saló Edison. El juliol mor el dramaturg Frederic Soler "Pitarra" (té 56 anys) i el setembre arriba el jove artista Pablo Picasso a la ciutat. L'actriu Sarah Bernhardt –coneguda de l'Urgell, per cert, tal i com ell recorda al seu poti-poti autobiogràfic *El murciélag: Memorias de una patum* publicat el 1913- actua a la Ciutat Comtal; hi presenta, per exemple, en francès *La dama de les camèlies* i una *Fedra*. És l'any en que mor el dramaturg valencià, sainetista, Eduard Escalante, i el nostre assagista i crític tarragoní Josep Yxart.

El **1897** Barcelona agrega els municipis (avui barris) de Santa Maria de Sants, Les Corts de Sarrià, Sant Gervasi de Cassoles, Gràcia, Sant Andreu del Palomar i Sant Martí de Provençals. El 21 de maig d'aquest any el Teatre Español es crema –un teatre mencionat a l'escena 2, en boca de la Frasquita, al nostre *Un terròs de sucre*, ambientat segons indica l'acotació a "*las deu de la nit d'un día de Desembre de 1897*".

Ja al mes de juny de 1897, l'agitador cultural Pere Romeu, assessorat per un altre gran estimulador cultural, en Miquel Utrillo, obre al cèntric carrer de Montsió la mítica taverna Els Quatre Gats, que serà el gran epicentre de modernistes i bohemis de l'època, immortalitzat mil vegades per l'art català i estranger. Aquest any 1897 mor el compositor alemany Brahms, mentre que l'escriptor i pintor Santiago Rusiñol publica la seva obra *Oracions a L'Avenç* i les seves il·lustradíssimes *Impresiones de Arte*; també es fa la quarta Festa Modernista de Sitges on Enric Morera estrena l'òpera *La fada*, mor el compositor austríac Bruckner, el cineasta català Fructuós Gelabert fa el seu film *Riña en un café*, un Àngel Guimerà (1845-1924) que té uns cinquanta-dos anys (cinquanta-vuit en Modest Urgell, trenta-sis Rusiñol) estrena *Terra Baixa* al Teatre Romea...

L'any **1898**, quan l'Estampa L'Acadèmica de Serra Germans i Russell (Ronda de la Universitat, 6, Barcelona) publica l'obra que avui presentem i s'estrena el *Terròs* al també barceloní Teatre Romea, Barcelona pateix unes inundacions molt greus per culpa del desbordament del riu Besòs, hi ha protestes dels comerços per causa de l'augment del preu del gas i arriben al port tropes repatriades de Cuba. El 1898 mor el pintor simbolista francès Puvis de Chavannes. Aquest 1898 és ben mític per a la història del teatre català: el polifacètic Adrià Gual, que no ha fet encara els vint-i-sis anys, fa la seva primera sessió de "Teatre Íntim" amb la seva pròpia obra *Silenci*, el dia 15 de gener.

Un any més tard, el gener de **1899**, la nostra estimada ciutat rebrà la circulació dels primers tramvies elèctrics pels seus carrers. El **1900** marcarà un canvi de segle i un punt d'inflexió per al dret dels més menuts de vida precària: una nova llei aprovada prohibeix la contractació dels menors de 10 anys i regula el treball dels nens i de les dones.

Font bàsica consultada:

Autors diversos. (2006). *La noticia es Barcelona*. Madrid: La Vanguardia. Barcelona, una ciudad de vanguardia, 1.

2. L'autor. Teatre barceloní del 1900.

Reivindicació del Modest Urgell dramaturg

A la revista *Joventut* del 24 de maig de 1900 (pàg. 231 i ss.), Modest Urgell hi presenta l'escrit *Palla*. Dedicat "A mon amic el doctor Martí y Juliá", el text l'enceta una cita de Quevedo: "*De dos clases conocí / hombres que repugno vellos: / los que siempre hablan de mí / y los que siempre hablan de ellos*". Poc després, en el segon paràgraf l'artista ens explica:

"En Rusiñol diu que soch el *decano* dels pintors y'l cadell dels literats; y'ls companys de JOVENTUT me demanan tots els dias un article sobre pintura.

- ¿A mí? ¿A un pintor?...- els hi dich jo. -Y ara! Però que no sabéu que'ls pintors d'aixó y de dallonsas, no hi entenem res? Si's tractés de gimnástica, toros ó pelotaris, ó de fer volar coloms, *pase*; però ¿de pintura? Als pintors parléuloshi de tot, de tot menos de aquest *ingredient*; i en quant á mi, ja ho sab tothóm: en trayentme de las comedias, bona nit y bon' hora. ¿Que no havéu llegeit lo que diuhen certs crítichs?..." (1900:231)

Avançada l'explicació, un Modest Urgell divertit, irònic, detalla finalment una experiència seva pictòrica (impagable, per saber com és un procés creatiu!). Es declara un home amb el cap ple de cebes i explica com rep a casa seva coneguts, després d'haver captat impressions del paisatge camí de l'Hospitalet: en Comelerán, l'Urgellés, l'acadèmic i excoronel Joaquín de Cabanyes (de setanta anys). L'escrit resulta deliciós de llegir: cadascú ha donat la seva opinió sobre què li falta i què li sobra al quadre de palls, en especial hi ha un gran dilema final amb la quantitat de palla. Un any després, confessa Urgell, aquell quadre refet i canviat totalment acabaria guanyant un premi a Munic. Conclusió del pintor: "per anar tirant ja'n tinch prou ab saber treure la palla." (1900:233).

Teniu el document original íntegre a Internet, a ARCA, l'Arxiu de Revistes Catalanes Antiques: <http://mdc.cbuc.cat/cdm4/document.php?CISOROOT=/portalarca&CISOPTR=14692&REC=6>

Comprovem, doncs, que Modest Urgell és un apassionat pintor però també que es declara un ferm conreador de la comèdia. La seva iniciació (o sigui, visibilització per via editorial) tardana (a una edat avançada), a més en un temps de grans tòtems que escriuen teatre (quan el 1898 Urgell, amb cinquanta-nou anys, publica els seus primers textos teatrals, *Lluny dels ulls, aprop del cor* i *Un terròs de sucre*, Àngel Guimerà en té

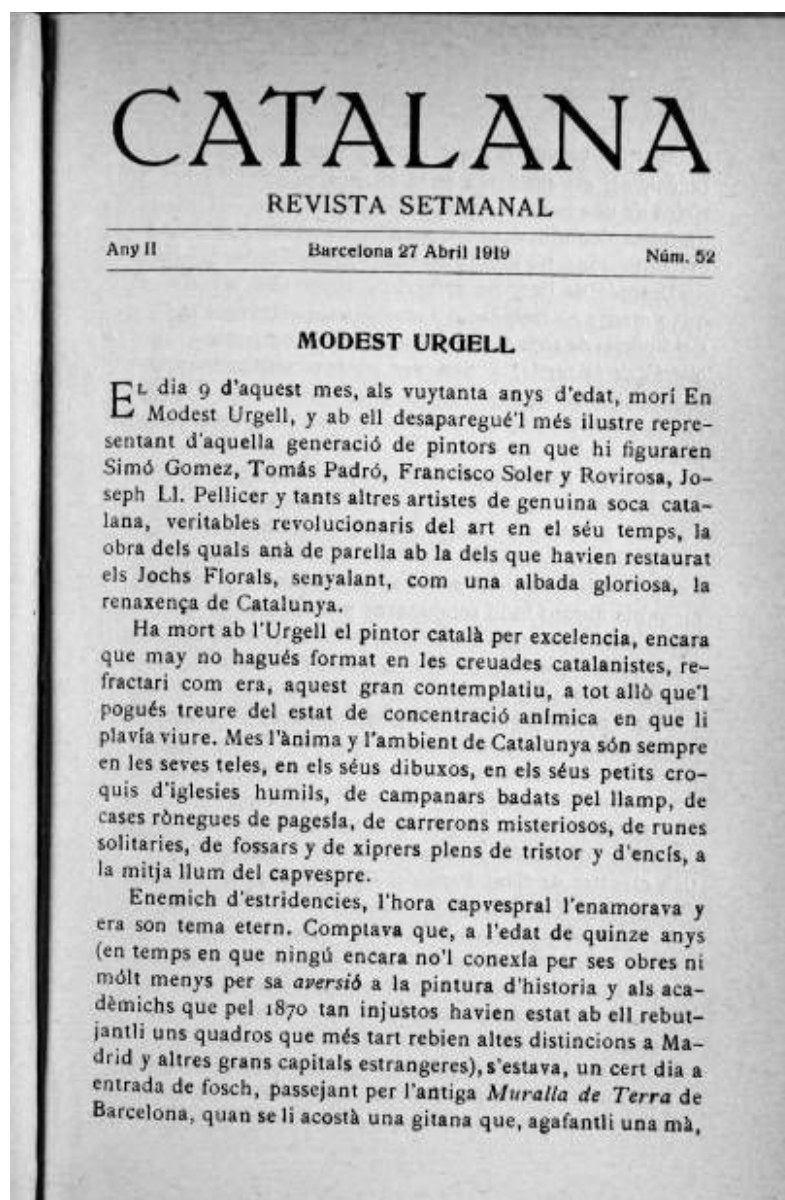
cinquanta-tres, fa dinou anys que publica i ja té editats per exemple *En Pòlvora*, *Maria Rosa*, *La festa del blat* o *Terra baixa*) i, per altra banda, el seu renom com a pintor i com a professor de pintura (de Joan Miró aproximadament l'any 1907, d'Anglada-Camarasa, etc.; recordem que des del 1894 és professor de paisatge a la Llotja de Barcelona) van ser uns factors que no van jugar mai al seu favor per adquirir una credibilitat com a dramaturg, malgrat que rep elogis a la seva època (de l'actor Enric Borràs, d'en Capella, del comentarista de la revista *L'Atlàntida* Ferran Agulló i Vidal,...) . Pensem que aquí és quan cal, doncs, procedir a la seva recuperació i reivindicació històrica i dramàtica. Home sintètic i sintetizador, aplicarà aquesta manera de fer a la seva pintura i al seu teatre escrit: repeticions temàtiques (constants de personalitat) i resums (impressions o obres curtes, cap barroquisme, màxima fluïdesa).

Biografia de Modest Urgell

Modest Urgell i Inglada (Barcelona, 13 de juliol de 1839 - Barcelona, 3 d'abril de 1919): [Pseudònim: Katúfol] Pintor i comediògraf. Deixeble de Ramon Martí i Alsina a Llotja. Tractà Gustave Courbet a París. Els anys seixanta les seves obres foren rebutjades per massa avançades en les exposicions oficials barcelonines organitzades a la Llotja, i exposà sense èxit en les exposicions nacionals de Madrid del 1864, el 1867 i el 1871. Fugint de l'epidèmia que assolava Barcelona, anà a Olot el 1870, on es relacionà amb l'escola aglutinada per Joaquim Vayreda, que l'influí. Signà auques i dibuixos amb el nom de Katúfol. Exposà habitualment a la Sala Parés de Barcelona des de la seva fundació, el 1877, sala on reuní una penya artística. Obtingué també èxits a les exposicions nacionals de Madrid (segones medalles el 1876 i el 1892, primera el 1895 — amb *El Pedregal, poble civilitzat*— i condecoració el 1904) i els premis màxims de les exposicions de belles arts de Barcelona (1894, 1896 i 1898), i també altres guardons en diverses exposicions europees i americanes, com les de Filadèlfia i Munic. Fundà i encapçalà la Societat Artística i Literària de Catalunya. Fou des del 1894 professor de paisatge a la Llotja. La seva obra, molt homogènia i d'escassa evolució, se centra en paisatges i marines solitaris, sovint molt simples de composició i caracteritzats pel seu ambient trist i misteriós, centrat de vegades en cementiris i ermites, obres que ell mateix intitulava *El de sempre* assumint les acusacions dels qui el titllaven de reiteratiu. Autoqualificat de romàntic, hom ha relacionat el seu estil amb Böcklin. La seva acceptació fou molt gran al seu temps, i és representat al Museu d'Art Modern de Barcelona, als museus provincials de Girona, Mallorca i Lugo, a la Kunsthalle d'Hamburg, etc. Reuní reproduccions d'una bona part de la seva obra a l'àlbum Catalunya (1905). La seva gran vocació fou, però, el teatre, com a actor i com a autor (estrenà algunes comèdies), i publicà *Lluny dels ulls* (1898), *Un terròs de sucre* (1898), *Añoranza!* (1899), *Por* (1901, traduïda al castellà) i el drama *Valor* (1907). Publicà l'autobiografia *El murciélagu. Memorias de una patum* (1913). Font:

www.encyclopedia.cat (consulta: 09/05/2010). El seu fill, [Ricard Urgell i Carreras](#), també fou pintor.

* La data de defunció: Unes fonts assenyalen el dia 3. L'escriptor Narcís Oller, a la revista setmanal *Catalana* de 27 d'abril de 1919, any II, núm. 52 (pàg. 295), ens indica: "15 d'Abril de 1919.- Avuy, al reaparèixer gran part de la premsa de Barcelona suspesa durant tres setmanes per la formidable vaga general que el sindicalisme organisà, llegexo en "El Diluvio" y en "El Noticiero" que'l bon amich Urgell morí en la barriada de Sant Gervasi, hont vivia, el dia 9 del corrent als 80 anys d'edat. (E.G.S.)". A les pàgines 285-295 recorda moments de la vida de l'Urgell.

Font: ARCA (consulta: 03/11/2010)

<http://mdc.cbuc.cat/cdm4/document.php?CISOROOT=%2Fportalarca&CISOPTR=45145&REC=0&CISOB OX=modest+urgell>

DEL PARAÍSO TERRENAL AL VALLE DE JOSAFAT PASANDO POR EL TEATRO

Valor

Recuerdos, anécdotas y brujería

El murciélago

Una veleta

Cataluña

Carnaval

Los muertos

Pensamientos
sublimes

Visita
inesperada

Berk

La porquera

Otros mundos

Semana
trágica

Sueño
macabro

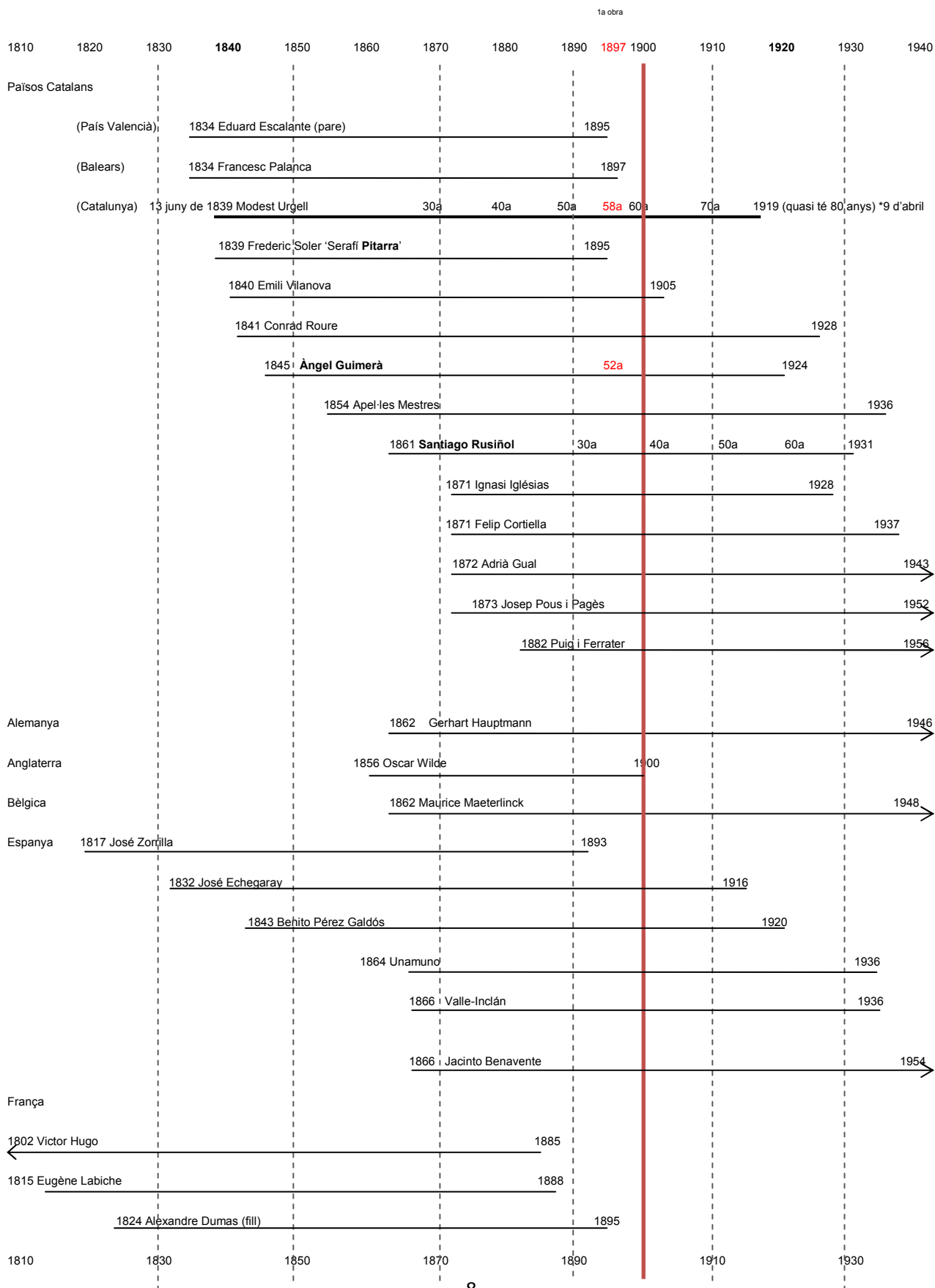
Laureles
y quincalla
con 65 grabados

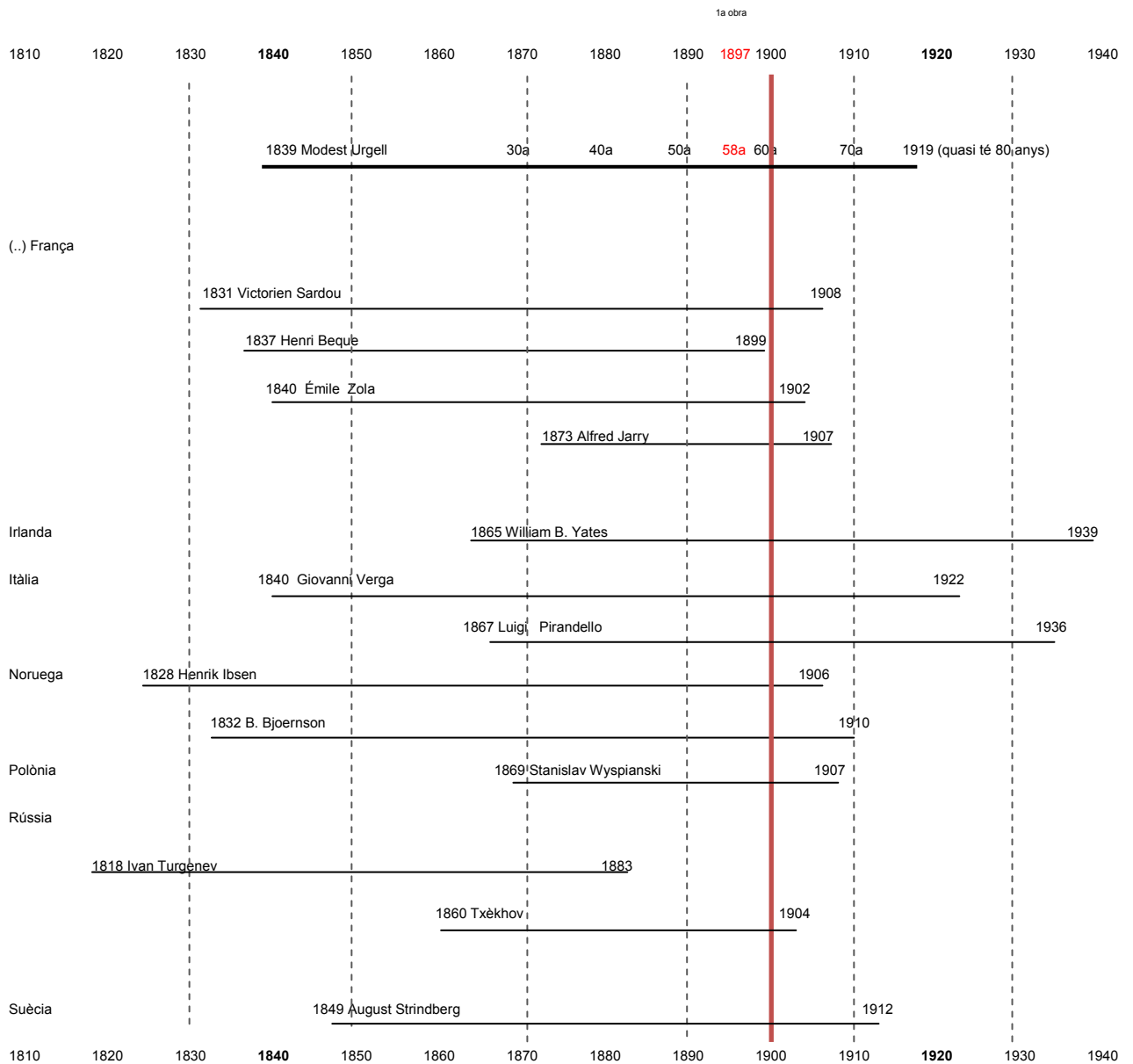

xv

Pàgina que orienta sobre els continguts del llibre *El murciélago. Memorias de una patum*, uns apunts autobiogràfics i literaris de M. Urgell que publica L'Avenç el 1913. Foto: Isart.

Enquadrament de Modest Urgell en la dramaturgia universal

Font bàsica consultada:

FÀBREGAS, Xavier. (1978). *Història del teatre català*. Barcelona: Millà. Catalunya Teatral Estudis, 1.

DIETERICH, Genoveva. (1974). *Pequeño diccionario del Teatro Mundial*. Madrid: Istmo. Colecció Fundamentos, 38.

Obres teatrals publicades de Modest Urgell i il·lustratiu de textos seus posats a escena

1898 *Passions funestes*. Coautoria en aquest text que signa Conrad Roure (1841-1928), publicat a Barcelona per la Biblioteca de Lo Teatro Regional.

1898 ***Lluny dels ulls, aprop del cor*** (en castellà, *¡Añoranza!*). Considerada la primera obra de l'autor. Comèdia publicada a Barcelona per la revista *L'Atlàntida* el 1898. Urgell la dedica a Lluís Dolsa. Amb direcció de Tutau, el llibre informa que s'estrenà (al Teatre Principal de Barcelona) amb el següent repartiment: Carlota de Mena (Isabel, mare de família), Agna Monner (la madrastra Filomena), Clotilde Domus (Carmen, filla d'Isabel i Don Pablo), Elvira Morera (Francisca, cambrera nova), Antoni Tutau (Don Pablo, pare de família i vidu), Conxa Galcerán (Pepeta, criada acomiadada), Manuel Salvat (Carlos, fill d'Isabel i Don Pablo), Enrich Giménez (Ramon, germà de Filomena) i Vicens Barceló (Climent, criat, ha manat mentre el propietari ha estat fora després d'enviudar, quasi porta vint-i-cinc anys al servei d'aquesta família). Estructurada en 3 actes, el tema principal són les males formes dels fills vers els pares i la rectificació filial d'actituds i sensibilitats, al final. En aquest sentit es fa explícit i magnifica la crítica feta al noi de família que veiem a *Un terròs de sucre*. Curiosament hi surt referida una Tomasa (ja constitueix un personatge a *Un terròs de sucre*): "s'ha d'avisar á la Tomasa: aquella sempre té'l cap á tres quarts de quinse y enrahona més de lo que li pertoca" diu en Climent (1898:22-23). El 1909 tornaria a publicar-se (Francisco Badia).

En escena:

El dimarts 18 d'octubre de 1898 s'estava representant *Lluny dels ulls, aprop del cor* al Teatre Principal (Barcelona), on va tenir lloc la seva estrena, amb la següent nòmina actoral: Carmen Parreño (Doña Isabel), Clotilde Domus (Carmen, filla), Elisa Malli (Filomena), Srta. Gumá (Pepita), Srta. Guitart (Francisca), Sr. Bonaplata (Don Pablo), Sr. Salvat (Carlos), Sr. Nieto (Don Ramon) i Sr. Borràs (Climent). Font: *La Vanguardia*, 18-X-1898, pàg. 7.

L'abril de 1899 ja s'havia representat més de 50 vegades, indica *La Vanguardia*.

El 18 de març de 1917 es representa al Coliseo Pompeya. Font: La Vanguardia, 17-III-1917, pàg. 7.

1898 **Un terròs de sucre**. Comèdia (quadro) en un acte, ambientada al desembre de 1897, sobre uns pares burgesos que esperen amb pànic la tornada del fill del Liceu perquè a casa s'han quedat sense sucre, un complement indispensable per al noi de la casa, condiment de la llet d'abans d'anar a dormir. Publicada el 1898 per l'Estampa La Acadèmica. El 1903 es torna a publicar (Almanac de *La Esquella de la Torratxa* 15, 1903, p. 172-174). I en la segona època de la revista *Il·lustració Catalana*, així doncs, entre 1903-1917, també es torna a publicar (*Lo terròs de sucre*), conjuntament amb *Turbonada* i *Por*. Aquest recull constitueix el quadern núm. 61 de la Biblioteca d'autors catalans i forma part del volum IV de Lectura Popular-Biblioteca d'autors catalans (54. Milà y Fontanals, 55. Teodor Baró, 56. Enrich de Fuentes, 57. Joseph Roca y Roca, 58. Francisco Camprodon, 59. Marian Vayreda, 60. Joan Alcover, 61. Modest Urgell,...). La publicació de la *Il·lustració Catalana* inclou una biografia interessantíssima de l'Urgell: "(..) Per fer content a l'Urgell no se li ha de parlar de pintura, sinó de teatre y sols de teatre. Ja de molt jove actuava com aficionat. Als divuyt anys representava al Principal, contractat pel pulcre actor castellà Joaquim Arjona. Fou l'Urgell qui, ab en Villahermosa, inaugurà'l Conservatori de l'Odeon, fundat per l'Angelon y en Balaguer. Ab ell treballaren en Bonaplata, en Parreño, en Rossell, les germanes Marta y Maria Vives, en Coroleu, en Feliu y Codina, en Vidal Valenciano, en Colomer, y en Goula, qu'encara viu. Mai a l'Urgell se li havia ocorregut escriure. Va posar-se a ferho als cinquanta vuyt anys, ab una obra titolada *Lluny dels ulls, aprop del cor*, començada y finida en una nit, per guanyar una juguesca. Als poch dies la estrenava la companyia d'en Tutau, l'èxit era franch, y'l públich sortia commogut del teatre(..). Ha sigut gran devot i amich de les cèlebres actrius castellanes Teodora Lamadrid y Matilde Díez, y de la eminent tràgica italiana Eleonora Duse. Un de sos autors predilectes es Maurice Maeterlink." (191?: 226). El recull indica que Urgell té altres obres teatrals: *Qui sap?* de tres actes i les inèdites *A la llum d'una llàntia* (traduïda per Palmira Ventós) d'un acte, i *El crani universal*.

En escena: 1898 (2 d'abril) Estrena d'*Un terròs de sucre* al Teatre Romea, amb els actors: Concepció Palá (Frasquita), Jaume Virgili (marit Ramon), Enric Borràs (amic

visitant recriminador Don Casto), Maria Morera (criada Tomasa), Concepció Pallardó (criada Agustina) i Victoriano Olivé (senyoret Enrich, el noi de la casa).

1899 **¡Añoranza!** Publicada per Imprenta *La Catalana*, constitueix la versió castellana de *Lluny dels ulls, aprop del cor* i ara s'especifica que està ambientada a la Barcelona de 1896. Algun nom canvia, pel canvi d'idioma: per exemple, el criat major Climent es diu ara Mauricio. Especifica la intervenció de dos secundaris addicionals ja existents a la versió catalana: “una hermana, un número”. Inclou, al final, una secció d'opinions de la premsa (*La Publicidad, La Vanguardia, La Renaixensa, Diario de Barcelona, El Pabellón Nacional* del 10 de març de 1898, *El Teatro Regional*).

1899 **Turbonada**. Anècdota històrica en 1 acte i 2 quadres, publicada per *L'Atlàntida*. Es torna a publicar en la revista *Il·lustració Catalana* (segona època, anys 1903-1917, volum IV de Lectura Popular-Biblioteca d'autors catalans, quadern 61) aproximadament el 1910. Aquesta obreta curta fa pujar a escena la Tona, en Jaume, en Quico, en Dionís i un mosso d'esquadra (“moço de la esquadra”). La Tona va fent el sopar però està molt neguitosa perquè fa molt mal temps. Altra vegada surt el tema del fill malcriat (en Quico). En efecte, la Tona diu a son home: “Com tu al noy tot l'hi comportes”. En Dionís, un pintor mullat per la pluja, demanarà poder passar la nit a aquella casa dels desconeguts malcarats i amb pocs recursos i teca. *El murciélagos* (1913) indica que s'estrenà al Teatre Principal de Barcelona.

A *La Vanguardia* del divendres 7 d'abril de 1899 (pàg. 4) Alfredo Opisso explicava la mutació artística de l'Urgell:

“Hay que dejarle, pues, al maestro paijsista Modesto Urgell que abandone con demasiada frecuencia sus pinceles para invocar el auxilio de Talía, a cuyo arte se ha dedicado con tanta pasión que en poco menos de un año ha dado al teatro *¡Qui sap!*, obra editada por los hermanos Cabot; *Un terròs de sucre*, estrenada el año pasado; *Lluny dels ulls y aprop del cor*, representada ya más de cincuenta veces, *Marta Rogent*, melodrama actualmente en ensayo en Romea; *El Cráneo Universal*, monólogo, y un libreto de ópera, entregado al maestro Morera para que le ponga la música”.

pre-1900 **¡Qui sap!** Editada pels germans Cabot.

pre-1900 **Marta Rogent**. Melodrama. Inèdita?

pre-1900 **El crani universal** (en castellà, *El Cráneo Universal*). Monòleg. Hem arribat a la conclusió que constitueix el manuscrit Ms. 3944, un document picat a màquina de 5 pàgines, que hi ha a la Biblioteca de Catalunya. El protagonista és en Joanet, vestit d'estiu, un pintor i autor de dramàtics i també poeta –ens informa l'obreta- i l'estructura d'acte únic. Un fragment diu: "(..) En mitj de la sala y sobre una enclusa habian enclavat un colossal craneo de ferro, sobre del cual innumerables Fullets (..)”. I més endavant: "(..) ja ho veu estich dirigint lo craneo universal y acabant l'ultim cuadro incoerent, dictan el folletí, repassant lo protagonista Del hombre incomprensible, antes de cinch minuts (..)”. El final de l'obreta assenyala: "(..) si, tot alló, habia estat un somni, una pesadilla... La frescor de la nit entran pel balcó, obert de bat á bat, va anant desvaneixent ideas y confusions..... apoch, apoch vareix fer memoria avuy fa un mes que estich aqui retirat, habitant aquesta caseta solitaria á la falda del Montseny; oblidat de sol... ben sol.(..)”

1900 **Savis del meu temps o La perruqueria del Moreno**. Quadret en un acte, interessant retrat de l'època: a una botigueta es comenten els aconteixements i problemàtiques del moment. Dedicada al seu bon amic i refinat colega Jacinto Capella, ambientada a una barberia del carrer Ample de Barcelona de l'any 1870, els personatges que intervenen són: el senyor Badia (propietari, 50 anys), el senyor Riera (desocupat jubilat, 50 anys), el senyor Don Pau (catedràtic, acadèmic, savi, “d'ulleras platejadas y barret suhat”, 60 anys), fadrí primer (19 anys), fadrí segon (17 anys).

1901 **Por!** (en castellà, *¡Miedo!*). Anècdota o quadre de costums catalanes en un acte, té força similituds amb *Turbonada*: tenim un fort clima de pluja i tronades i, altra vegada, un pintor mullat i perdut per causa de la pluja. Santiago, un pintor de 30 anys, arriba a casa de la Tecla, de 54 anys, i del Jaume (55 anys), un matrimoni que ha tingut un fill (el noi, de 19 anys). Aquest cop, el pintor no arriba sinó que surten a buscar-lo, en Jaume i son fill. En Santiago explicarà les causes del seu extraviament: “Ja sabeu qu'alla a mitja tarde he sortit, com tots els dies, buscant impressions per aquests voltants; sols qu'avuy,

1913 Quan es publiquen els records personals de l'Urgell l'any 1913, a *El murciélagu. Memorias de una patum*, que tenia un preu de 5 pessetes a l'època, s'assenyala l'existència d'una altra obra de l'autor: **Sonata** (no representada). Aquest recull inclou també la breu peça teatral **Visita inesperada**, una comèdia en dos actes i un epíleg, on intervenen un pintor, la seva dona, un menut i una criada "naturalment bèstia", a les pàg. 11-15.

1919 Any de mort de l'autor.

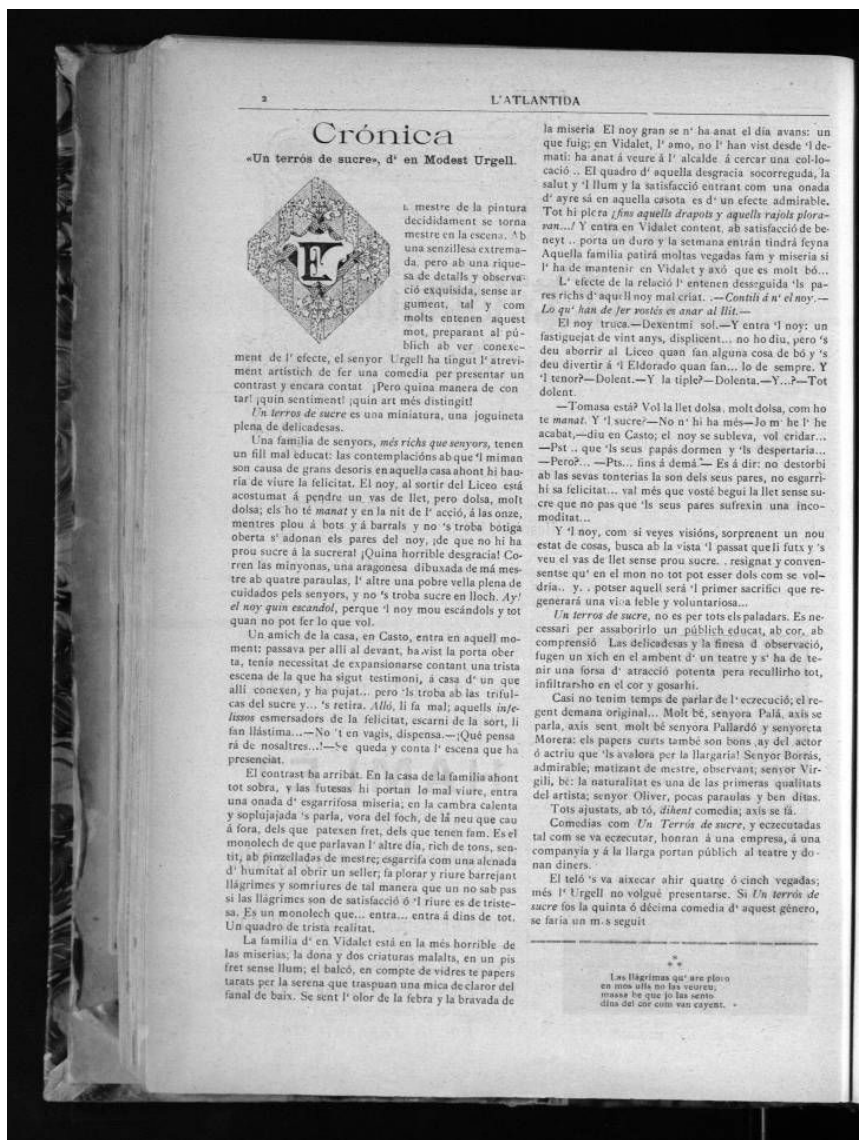

Modest Urgell començà a escriure teatre a una edat avançada però amb els elogis dels seus contemporanis. La Revista L'Atlàntida, núm. 50, del 23 d'abril de 1898, li publicà un primer fragment del seu drama *Lluny dels ulls, aprop del cor*. Font: Biblioteca de Catalunya.

3. Històric de l'obra. Els actors de l'estrena del 1898.

L'estrena absoluta, en la història teatral catalana, d'aquest text va tenir lloc el 2 d'abril de 1898 al Teatre Romea (Barcelona), amb els actors: Concepció Palà (Frasquita), Jaume Virgili (Ramon), Enric Borràs (Casto), Maria Morera (Tomas), Concepció Pallardó (Agustina) i Victoriano Olivé (Enrich).

Estrenes professionals posteriorment d'aquest text: no s'han trobat (consulta: hemeroteca digital La Vanguardia). **Estrenes a l'àmbit amateur:** desconegudes.

La Revista *L'Atlantida*, núm. 47, de 2 d'abril de 1898, a la pàgina 2, feia una crònica de l'estrena d'Urgell. Aquesta revista (núm. 46, pàg. 4-5) el 25 de març de 1898 ja parlava d'aquest monòleg que havia entusiasmat l'actor Enric Borràs. Font: ARCA, l'Arxiu de Revistes Catalanes Antigues: <http://mdc.cbuc.cat/cdm4/document.php?CISOROOT=%2Fportalarca&CISOPTR=86953&REC=7&CISOBX=terros+sucre>

La nòmina històrica de 1898

Concepció Palà “Conxa Palà” (Frasquita)

1890 (14 d'octubre) Estrena de *Sogra y nora*, comèdia en tres actes, de J. Pin i Soler, al Teatre Novetats. Entre els intèrprets: Carlota de Mena (Enriqueta, la nora), Concepció Palà (D. Rosa, la sogra), Carme Parreño (Mistress Price, Helena), Catarina Fontova (Marineta, cambraera), Elvira Morera (Tuyas, masovera), Lleó Fontova (Bartomeu). Direcció d'Antoni Tutau.

1890 (2 de desembre) Estrena de *La sala d'espera*, una comèdia en un acte i en prosa estrenada al Teatre Novetats, a càrrec de Concepció Palà, Carme Parrenyo, Antoni Tutau, Hermenegild Goula, Enric Guitart i Lluís Muns, entre d'altres. (<http://margaritaxirgu.es/vivencia2/52guimer/52guimer.htm>, consulta: 29/10/2010).

1891 El 23 de febrer se celebra un concert benèfic per a l'actriu, en el teatre Novetats de Barcelona; hi intervé el compositor Pau Casals.

1894 (21 de febrer) Estrena de *Jesús de Natzareth* d'Àngel Guimerà, al Teatre Novetats. Entre la llarga nòmina: Conxa Palà, Enric Borràs, Conrat Colomer, Jaume Virgili. (Setmanari *La Escena Catalana*, núm. 137, de 15 de maig de 1898, p.6).

1895 (24 d'abril) Estrena de la llegenda dramàtica *Les monges de Sant Aiman* d'Àngel Guimerà, al Teatre Novetats. Entre la llarga nòmina: Conxa Palà, Enric Borràs, Jaume Virgili. (Setmanari *La Escena Catalana*, núm. 137, de 15 de maig de 1898, p.7)

1897 (11 de maig): Estrena de *Terra baixa* d'Àngel Guimerà al Teatre Romea. Direcció: Jaume Capdevila. Entre els intèrprets: Carlota de Mena, Concepció Palà, Iscle Soler, Agna Moner, Jaume Virgili, Maria Morera (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1898 (2 d'abril) Estrena d'*Un terròs de sucre* de Modest Urgell, al Teatre Romea, amb els actors: Concepció Palà (Frasquita), Jaume Virgili (Ramon), Enric Borràs (Casto), Maria Morera (Tomas), Concepció Pallardó (Agustina) i Victoriano Olivé (Enrich).

1898 (octubre) Estrena d'*Àngela*, de Josep Nogué, amb direcció de Jaume Capdevila. Alguns dels intèrprets: Enric Borràs, Jaume Capdevila, Carlota de Mena, Concepció Palà, Iscle Soler, Hermenegild Goula, Adela Clemente, Maria Morera, Jaume Virgili, Antònia Baró.

1898 (octubre) Estrena de *Mossèn Janot*, d'Àngel Guimerà, amb direcció d'Enric Borràs. Alguns dels intèrprets: Enric Borràs, Jaume Capdevila, Carlota de Mena, Concepció Palà, Iscle Soler, Hermenegild Goula, Adela Clemente, Maria Morera, Jaume Virgili, Antònia Baró, Soletat Masriera (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 29/10/2010).

1898 (22 de novembre) Estrena de *La mel*, drama en tres actes, de Manel Rovira i Serra, al Teatre Romea, amb interpretació de: Carlota de Mena (Donya Maria, vídua de Rabassa), Conxa Palà (Munda Ruisech), Dolors Delhom (Faustina Rabassa), Agna Munner (Balbina), Jaume Capdevila (Agustí Rabassa), Modest Santolaria (Lluís Rabassa), Enric Borràs (Sixto), Jaume Virgili (Anton Ruisech), Hermenegild Goula (Senyor Carreras), Aciscla Soler (Julià) i Vicencs Barceló (D. Modest).

1898 La revista *L'Atlàntida* núm. 64 del 2 de desembre de 1898 dedica la pàgina 5 a donar dades biogràfiques de “Conxa” Palà.

1899 (31 de gener) Estrena de la comèdia *La farsa* d'Àngel Guimerà, al Teatre Romea. Entre la llarga nòmina: Conxa Palá, Enric Borràs, Maria Morera, Iscle Soler, Jaume Virgili. (Setmanari *La Escena Catalana*, núm. 137, de 15 de maig de 1898, p.7)

Conxa Palá

QUAN anys enrera debutà en el Romea ab l' insignificant paper de *Ciò de Lo Pubill*, ningú la coneixia; els revisters volian esmentar son nom en els diaris, per lo bé qu' havia desempenyat la seva part, y no l' coneixian; tinguéren que demanarlo.

D' aleshores ençà, la carrera artística de nostra simpática actriu ha sigut una sèrie no interrompuda de triomfs.

La naturalitat, qu' es la base y la qualitat mes estimable en tot artista, ha trobat en la senyora Palá, una de sas mes grans devotas; expressa ab claretat, diu el xiste sense preparariu, ingénuament, qu' es de la manera que fa més efecte al públich.

Es de las actrius que vesteixen ab més elegancia, sense planyer gastos de cap mena, puig com à bona filla de l' Art, vol donar à aquet tot lo que de dret li pertochi.

Entre sas senyaladas creacions, recordém la ingénua *Tomasa* de *María Rosa*, que cap més actriu ha interpretat ab mes veritat y justesa, aixis com també la *Tresors* de *Mossea Janot*. El paper de *Sogra*, de la comedia de *Pin Sogra y Nora*, també ha sigut una de sas creacions més afortunadas.

Si del terreno artístich passém al particular, trobarém à la senyora distingida, ben educada, aficionada als llibres, afició que diu molt bé en favor de sa ilustració, afable en el tracte, sensilla y de bons sentiments.

El seu camerino, es sempre el més artístich del teatro, ben arregist ab elegancia sòbria, ab las parets plenas de retratos de coneguts artistas, y ab afectuosas dedicatorias tota.

El que parla una sola vegada ab la senyora Palá, li fa l' efecte de que la coneix de tota la vida, puig ab sa franquesa característica de bon tono, s' guanya las simpatias de sos amicha y admiradors.

Li agrada el teatro y treballa ab verdader amore; dotada de gran intuició artística, estudia eis papers à conciencia y quan surt à escena està per lo que fa.

Mes el teatro li agrada únicament com à manifestació de l' Art; l' ambient que s' hi respira l' amohina y moita de la gent que hi traffica també.

Las sevas «Declaracions intimas», contestadas ab tota la sinceritat d' una persona que pensa, donan millor qu' aquest mal girbat article una idea exacte de lo qu' es la senyora Palá com à dona y com artista.

Quan comensà ab la *Ciò de Lo Pubill*, els revisters tinguéren que demanar el seu nom, avuy, ab tot y fer d' aixó poch's anys, la seva fama ha corregut per tot Catalunya y l' seu nom figura entre el de las primeras actrius catalanas.

CONXA PALÁ
en
La sala d' espera

J. PARENT.

La revista *L'Atlàntida* núm. 64 del 2 de desembre de 1898 dedica una pàgina a donar dades biogràfiques de Concepció "Conxa" Palá.

<http://mdc.cbuc.cat/cdm4/document.php?CISOROOT=/portalarca&CISOPTR=86953&REC=1>

Jaume Virgili (Ramon)

1897 (11 de maig): Estrena de *Terra baixa* d'Àngel Guimerà al Teatre Romea. Direcció: Jaume Capdevila. Entre els intèrprets: Carlota de Mena, Concepció Palà, Iscle Soler, Agna Moner, Jaume Virgili, Maria Morera (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1897 (16 de novembre): Estrena de *Matrimonis fi de sigle*, drama en tres actes, d'A. Ferrer i Codina, al Teatre Romea. Entre els intèrprets: Carme Parreño (Elvira), Angelina Caparó (Sofia), Òscar (Enric Borràs), Victoriano Olivé (Arturo, 30 anys), Jaume Virgili (Lluís, 30 anys). Direcció d'Enric Borràs.

1898 (2 d'abril) Estrena d'*Un terròs de sucre* de Modest Urgell, al Teatre Romea, amb els actors: Concepció Palà (Frasquita), Jaume Virgili (Ramon), Enric Borràs (Casto), Maria Morera (Tomas), Concepció Pallardó (Agustina) i Victoriano Olivé (Enrich).

1898 (octubre) Estrena d'*Àngela*, de Josep Nogué, amb direcció de Jaume Capdevila. Alguns dels intèrprets: Enric Borràs, Jaume Capdevila, Carlota de Mena, Concepció Palà, Iscle Soler, Hermenegild Goula, Adela Clemente, Maria Morera, Jaume Virgili, Antònia Baró (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 29/10/2010).

1898 (octubre) Estrena de *Mossèn Janot*, d'Àngel Guimerà, amb direcció d'Enric Borràs. Alguns dels intèrprets: Enric Borràs, Jaume Capdevila, Carlota de Mena, Concepció Palà, Iscle Soler, Hermenegild Goula, Adela Clemente, Maria Morera, Jaume Virgili, Antònia Baró, Soletat Masriera (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 29/10/2010).

1898 (22 de novembre) Estrena de *La mel*, drama en tres actes, de Manel Rovira i Serra, al Teatre Romea, amb interpretació de: Carlota de Mena (Donya Maria, vídua de Rabassa), Conxa Palà (Munda Ruisech), Dolors Delhom (Faustina Rabassa), Agna Munner (Balbina), Jaume Capdevila (Agustí Rabassa), Modest Santolaria (Lluís Rabassa), Enric Borràs (Sixto), Jaume Virgili (Anton Riusech), Hermenegild Goula (Senyor Carreras), Aciscle Soler (Julià) i Vicencs Barceló (D. Modest).

1899 (gener) Actua a l'obra *La farsa* d'Àngel Guimerà. Direcció: Jaume Capdevila. Entre els intèrprets: Enric Borràs, Carlota de Mena, Concepció Palà, Jaume Virgili, Maria Morera, Iscle Soler, Carlota de Mena, Antònia Baró (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 29/10/2010).

1902 (20 de gener) Estrena a Barcelona (1901 a Vilanova i la Geltrú, amb una altra nòmina actoral) d'*El cor del poble*, comèdia dramàtica d'Ignasi Iglésias, al Teatre Romea. Intervenien: Agna Monner (Madrona), Enric Borràs (Passarell), Victorià Oliver (Fidel), Jaume Virgili (Don Albert), Iscle Soler (Boira) i Antoni Manso (Xic), amb direcció d'Enric Borràs.

1929 (2 d'agost) La vídua de Jaume Virgili, Rosa Miquel i Roca, mor als 84 anys. Els fills: Antonio i Àngela. L'empresa familiar: Cartonatges Virgili (*La Vanguardia*, 29-VIII-1929, pàg. 1, necrològica).

Enric Borràs (Casto)

ENRICH BORRÀS
(Fotografia d'Audouard.)

font gràfica: www.fototeca.cat (consulta: 05/05/2010)

(Badalona, 1863- Barcelona, 1957). Actor català. Fill d'un traginer, ajudà el seu pare en el negoci. Malgrat una certa oposició paterna, inicià la carrera professional, cridat per l'empresari i director Antoni Tutau, amb el qual actuà dos anys. Estigué també amb la companyia d'Antonio Vico, i la qualitat de les seves interpretacions motivà que el 1890 pogués estrenar *Rei i monjo* al costat del primer actor Teodor Bonaplata. La seva creació del personatge Manelic de *Terra baixa*, el 1897, fou, però, la que li suposà una consagració sorollosa i definitiva. Considerat l'actor català més representatiu de l'època, del 1901 al 1904 estigué al Romea en qualitat de primer actor i codirector, i es distingí en obres com *El místic* —escrita per a ell— de Santiago Rusiñol, *Els vells* d'Ignasi Iglésias, etc. El 1904 es traslladà amb tota la companyia del Romea a Madrid, on feren vint representacions de teatre en català. Temptat per les condicions que li oferien, decidí de quedar-s'hi. Al llarg dels anys següents féu, traduït, el seu repertori d'obres catalanes i, d'entre les nombroses de castellanes, memorables interpretacions d'*El alcalde de Zalamea* de Calderón de la Barca i d'*El abuelo* de Benito Pérez Galdós. A partir del 1907 actuà diverses temporades per tota l'Amèrica Llatina. Rebé molts honors oficials i, a partir del 1917, tornà a sovintejar les actuacions a Barcelona en castellà o en català. De l'agost del 1936 a l'inici del 1939 actuà contínuament al Poliorama de Barcelona, gairebé exclusivament en català i, pel desembre del 1938, la Institució del Teatre de la Generalitat el féu objecte d'una sessió d'honor. El 1939 reaparegué estrenant *La santa hermandad* d'Eduard Marquina i *La santa virreina* de José M. Pemán. Alternant les estades a Madrid i a Barcelona, i fent alguna temporada en català, bé que sense renovar el repertori tradicional, continuà les actuacions fins a l'inici dels anys cinquanta. Font: Enciclopèdia Catalana (consulta: 27/10/2010)

Maria Morera (Tomasa)

MARÍA MORERA
(Fotografia d'Arceñas.)

Font gràfica: www.fototeca.cat (consulta: 05/05/2010).

Morera, a una edat més adulta. font gràfica:
www.fundaciofolchitorres.org (consulta: 26/08/2010); arxiu
fotogràfic FFT 1093.

(Barcelona, 1872 — Barcelona, 1954) Actriu catalana, filla de l'actor i director teatral Josep Agustí Morera i Font (Vinaròs, 1826-Barcelona, 1886), segons indica l'Enciclopèdia Catalana.

1872 Neix l'actriu Maria Morera (*La Vanguardia*, 03-III-1972, pàg.26).

1897 (11 de maig): Estrena de *Terra baixa* d'Àngel Guimerà al Teatre Romea. Interpreta el paper de "Pepa". El paper protagonista masculí l'interpreta Enric Borràs ("Manelic") (Curet, 1967: 250). Direcció: Jaume Capdevila. Altres intèrprets: Carlota de Mena, Concepció Palà (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1898 (2 d'abril) Estrena d'*Un terròs de sucre* de Modest Urgell, al Teatre Romea, amb els actors: Concepció Palà (Frasquita), Jaume Virgili (Ramon), Enric Borràs (Casto), Maria Morera (Tomasa), Concepció Pallardó (Agustina) i Victoriano Olivé (Enrich). Morera té aproximadament 26 anys.

1898 (octubre) Estrena d'*Àngela*, de Josep Nogué, amb direcció de Jaume Capdevila. Alguns dels intèrprets: Enric Borràs, Jaume Capdevila, Carlota de Mena, Concepció Palà, Iscle Soler, Hermenegild Goula, Adela Clemente, Maria Morera, Jaume Virgili, Antònia Baró (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 29/10/2010).

1898 (octubre) Estrena de *Mossèn Janot*, d'Àngel Guimerà, amb direcció d'Enric Borràs. Alguns dels intèrprets: Enric Borràs, Jaume Capdevila, Carlota de Mena, Concepció Palà, Iscle Soler, Hermenegild Goula, Adela Clemente, Maria Morera, Jaume Virgili, Antònia Baró, Soletat Masriera (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 29/10/2010).

1899 (gener) Actua a l'obra *La farsa d'Àngel Guimerà*. Direcció: Jaume Capdevila. Entre els intèrprets: Enric Borràs, Carlota de Mena, Concepció Palà, Jaume Virgili, Maria Morera, Iscle Soler, Carlota de Mena, Antònia Baró (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 29/10/2010).

1904 (19 d'abril) Estrena l'obra curta *La morta* de Pompeu Crehuet (Curet, 1967: 470).

1905 (23 de juliol) Estrena de *La Miralta* d'Àngel Guimerà en castellà (traducció castellana de Luís López Ballesteros), al Teatre Novetats de Barcelona, per la companyia Guerrero-Diaz de Mendoza, reforçada amb actors del teatre català, com Maria Morera i Pere Codina (en català es va estrenar el 20 de març del 1911 al Romea, sota la direcció de Pere Codina).

1908 (19 de setembre) Creació de la companyia estable dirigida per l'actor Enric Giménez, on formen part la primera actriu Maria Morera, la dama jove Margarida Xirgu i el primer actor còmic Josep Santpere (Curet, 1967: 414).

1910 (abril) Actua a l'obra *Sainet trist* d'Àngel Guimerà. Companyia Adrià Gual. Direcció: Adrià Gual, Enric Guitart. Altres intèrprets: August Barbosa, Emília Ba, Maria Abella. Fan 66 funcions (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1910 (maig) Actua a l'obra *Indústria ambulat* de Ramon Foryé. Direcció: Enric Guitart. Altres intèrprets: Josep Lapera. (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1910 (maig) Actua a l'obra *El secret* de Derek A. Traversi, en una traducció de Joan Fabré Oliver i Joaquim Marinel·lo. Altres intèrprets: Fineta Santolaria, August Barbosa, Enric Guitart. (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1910 (maig) Actua a l'obra *La morta* d'Emili (Pompeu?) Crehuet. Direcció: ?. Altres intèrprets: Emília Baró, Josep Lapera, Rosa Gortarredona (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1910 (maig) Actua a l'obra *El començar de les coses* de Josep Morató. Altres intèrprets: Lluís Puiggarí, August Barbosa, Miquel Sirvent, Fineta Santolaria (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1918 (novembre) Actua a l'obra *Stvenson, l'hoste mil·lionari* de Laureà d'Orbock, en una traducció de Carles Capdevila. Altres intèrprets: Emília Baró (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1920 La Temporada 1920/1921 treballa al Teatre Romea (Curet, 1967: 456).

1921 (17 de febrer) El Gremi de Professors Particulars de Catalunya organitza un homenatge a Josep M. Folch i Torres al Teatre Romea. Una foto de testimoniatge (Arxiu fotogràfic del web de la Fundació Folch i Torres, FFT 0095, consulta: 26/08/2010) ens mostra que Maria Morera fou present a l'acte.

1921 (octubre) Actua a l'obra *El jardinet de l'amor* de Josep Maria de Sagarra. Altres intèrprets: Enric Giménez, Joaquim Montero. (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1923 (novembre) Actua a l'obra *El barret de cascavells* de Luigi Pirandello, en una traducció de Josep Maria de Sagarra. Altres intèrprets: Emília Baró, Joaquim Montero. (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1925 (gener) Actua a l'obra *Miquel Auclair* de Charles Vildrac, en una traducció de Carles Soldevila. Companyia Pius Daví/Maria Vila. Altres intèrprets: Pius Daví, Maria Vila (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1929 (12 d'abril) El Teatre Novedades fa una funció en honor i benefici de Maria Morera, que escull per a aquesta funció la comèdia dramàtica *Cors de mare* d'Alexandre Dumas i el sàinet divertit *Qui compra maduixes?* d'Emili Vilanova (*La Vanguardia*, 11-IV-1929, pàg. 15).

1929 Se li ha concedit la Medalla del Treball (*La Vanguardia*, 6-XI-1929, pàg. 2) per l'Ajuntament de Barcelona (*La Vanguardia*, 02-IV-1955, pàg. 16).

1930 (1 d'abril) Foto dedicada autògrafa de l'actriu, a Josep Maria Folch i Torres, on Maria Morera està caracteritzada per actuar a *La mare* (Arxiu fotogràfic del web de la Fundació Folch i Torres, FFT 1127, consulta: 26/08/2010). Text suposadament de: Santiago Rusiñol.

1932 (març) Actua a l'obra *L'alegria de Cervera* de Josep Maria de Sagarra. Altres intèrprets: Maria Vila, Joaquim Vinyes, Àngela Guart. (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1933 (octubre) Actua a l'obra *L'estrella dels miracles* de Josep Maria de Sagarra. Companyia Pius Daví/Maria Vila. Altres intèrprets: Pius Daví, Maria Vila. Fan 18 funcions (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

(anys??) Dues vegades en l'espai de vuit anys va abandonar Barcelona per causa d'"un viure intranquil, de capelletes i intrigues". Guimerà criticà aquestes decisions (exilis, desertacions) a l'article "En torno al Teatro Catalán", de Maria Morera, la Xirgu, l'Enric Borràs (Curet, 1967: 400).

1936 (agost) Actua a l'obra *La cançó de la filla del marxant* de Josep Maria de Sagarra. Companyia Pius Daví/Maria Vila. Altres intèrprets: Pius Daví, Maria Vila, Emília Baró. Fan 20 funcions (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1936 (agost) Actua a l'obra *La dida* de Frederic Soler "Pitarra". Companyia Pius Daví/Maria Vila. Altres intèrprets: Pius Daví, Maria Vila, Emília Baró. Fan 24 funcions (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1936 (agost) Actua a l'obra *Barris baixos* de F. Elias. Companyia Pius Daví/Maria Vila. Altres intèrprets: Pius Daví, Maria Vila, Emília Baró. Fan 20 funcions (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1936 (setembre) Actua a l'obra *Maria Cistellera* de Salvador Bonavia. Companyia Pius Daví/Maria Vila. Altres intèrprets: Pius Daví, Maria Vila, Emília Baró. Fan 10 funcions (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1936 (setembre) Actua a l'obra *Barraques de Montjuïc* de Josep Gimeno Navarro. Companyia Pius Daví/Maria Vila. Altres intèrprets: Pius Daví, Maria Vila, Emília Baró. Fan 30 funcions (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1936 (setembre-octubre) Actua a l'obra *La brigada blava* d'Enrique Casanovas Cubells. Companyia Pius Daví/Maria Vila. Altres intèrprets: Pius Daví, Maria Vila, Emília Baró. Fan 24 funcions (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1936 (octubre) Actua a l'obra *L'escabellada* de Ramon Serra i Toneu. Companyia Pius Daví/Maria Vila. Altres intèrprets: Pius Daví, Maria Vila, Emília Baró. Fan 20 funcions (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1936 (novembre-desembre) Actua a l'obra *La presó de les dones* de Salvador Bonavia. Companyia Pius Daví/Maria Vila. Altres intèrprets: Pius Daví, Maria Vila, Emília Baró. Fan 66 funcions (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1936 (desembre) Actua a l'obra *Amunt i crits* de Rosa Maria Arquimbau. Companyia Pius Daví/Maria Vila. Altres intèrprets: Pius Daví, Maria Vila, Emília Baró. Fan 42 funcions (www.teatreromeapropietat.com, consulta: 26/08/2010).

1945 (10 de novembre) En una sessió d'homenatge que se li fa al Teatre Victòria, al Paral·lel barceloní, interpreta *Mañana de sol* dels germans Quintero, amb Pedro Segura. Hi són presents l'actriu Maria Vila i l'actor Jaume Borràs, que reciten poesia en el seu honor (*La Vanguardia*, 11-XI-1945, pàg.12).

1947/1948 Actua a *La Ventafocs*, de Josep Maria Folch i Torres, al Teatre Romea. Companys de repartiment: Matilde Xatart, Elvira Jofre i Just Gómez. Existeix una foto testimoni de la salutació final (Arxiu fotogràfic del web de la Fundació Folch i Torres, FFT 0110, consulta: 26/08/2010).

Últims èxits: La comèdia *La senyora Marieta* d'Ignasi Iglésias (Curet, 1967: 394).

Condecorada (objecte al Museu del Teatre de Barcelona) amb les Palmes Acadèmiques de França (Curet, 1967: 394).

1954 A l'obra per fascicles "Medio siglo de teatro en Barcelona", dirigida pel crític teatral José Maria Junyent, surt publicada la biografia de Maria Morera (fascicle 16 i ó 17). Font: *La Vanguardia*, 13-X-1954, pàg.13.

1954 (3 abril): Defunció, als aproximadament 86 anys. Indica Curet (que situa la seva mort en l'any posterior, el 1955, per error) que en l'agonia recitava *La corona d'espines* de Josep Maria de Sagarra, que havia estrenat anteriorment (Curet, 1967: 394), al Teatre Novedades (*La Vanguardia*, 04-VI-1960, pàg.34).

1955 Primer aniversari de la mort de l'actriu. Se celebra una missa a Sant Miquel del Port, al barri de la Barceloneta el diumenge dia 3; el dilluns 4 se'n fa una a la capella dels Pares trinitaris, al Torrent d'en Vidalet, 1 del barri de Gràcia. Familiars mencionats a la necrològica: l'albacea Lorenzo B. Duran, els nebots Claudio, Luis, Antonio, Anita, Arturo, Isidro, la viuda de Rubio, la senyoreta Rosa Arenas (*La Vanguardia*, 02-IV-1955, pàg. 16).

1960 Rep un homenatge al Museu del Teatre, per iniciativa de l'Institut del Teatre (dir. Díaz Plaja). Se li dedica una sala al Museu del Teatre instal·lat al Palau Güell (c/ Conde del Asalto, 3, Barcelona). Intervenien, per exemple, Josep Maria de Sagarra i l'actriu Maria Vila. La donació d'objectes la féu l'albacea testamenari Lorenzo Duran. Font: *La Vanguardia*, 04-VI-1960, pàg.34.

1972 (3 de març) En el centenari del naixement de l'actriu Maria Morera, l'Institut del Teatre convoca un premi per als treballs literaris que tractin la seva persona, amb un jurat format per la senyora Coscolla, Frederic Roda, Xavier Fàbregas, Montserrat Carulla i Andreu Vallvé. Es fallar el 14 d'octubre de 1972 (*La Vanguardia*, 03-III-1972, pàg.26).

Concepció Pallardó (Agustina)

1884 (22 de gener) Estrena de *Judith de Welp* d'Àngel Guimerà, al Teatre Romea (l'any anterior es va fer una sessió privada a Canet de Mar). Hi actuaven: Pallardó, Parrenyo i els personatges masculins Goula, Bonaplata, Soler, Virgili, Muns i Borrell.(www.escriptors.cat/autors/guimeraa/obra.php?id_publici=10865, consulta: 29/10/2010).

1898 (2 d'abril) Estrena d'*Un terròs de sucre* de Modest Urgell, al Teatre Romea, amb els actors: Concepció Palá (Frasquita), Jaume Virgili (Ramon), Enric Borràs (Casto), Maria Morera (Tomasa), Concepció Pallardó (Agustina) i Victoriano Olivé (Enrich).

Victoriano Olivé (Enrich)

1893 (8 de maig) Funció benèfica de *La creu de la masia/Lo deber* i el sàinet *L'ase del hortolá* a benefici de Victoriano Olivé, al Teatre Romea (*La Vanguardia*, 06-V-1893, pàg.6).

1898 (2 d'abril) Estrena d'*Un terròs de sucre* de Modest Urgell, al Teatre Romea, amb els actors: Concepció Palá (Frasquita), Jaume Virgili (Ramon), Enric Borràs (Casto), Maria Morera (Tomasa), Concepció Pallardó (Agustina) i Victoriano Olivé (Enrich).

1897 (16 de novembre): Estrena de *Matrimonis fi de sigle*, drama en tres actes, d'A. Ferrer i Codina, al Teatre Romea. Entre els intèrprets: Carme Parreño (Elvira), Angelina Caparó (Sofia), Òscar (Enric Borràs), Victoriano Olivé (Arturo, 30 anys), Jaume Virgili (Lluís, 30 anys). Direcció d'Enric Borràs.

1898 (octubre) Es representa *Del foch a las brasas* d'Albert de Sicília Llanas, al Teatre Principal, amb les interpretacions de: Angelina Caparó, Jaume Borràs, Victoriano Olivé i Manuel Espinosa (*La Vanguardia*, 18-X-1898, pàg.7).

1902 (20 de gener) Estrena a Barcelona (1901 a Vilanova i la Geltrú, amb una altra nòmina actoral) d'*El cor del poble*, comèdia dramàtica d'Ignasi Iglésias, al Teatre Romea. Intervenien: Agna Monner (Madrona), Enric Borràs (Passarell), Victorià Oliver (Fidel), Jaume Virgili (Don Albert), Iscle Soler (Boira) i Antoni Manso (Xic), amb direcció d'Enric Borràs.

4. Objectiu de la (semi)posada en escena.

La lectura està enfocada des del punt de vista arqueològic, de recuperació del patrimoni textual teatral català.

De tal manera, s'ha potenciat que el públic faci una immersió visual (a través de projeccions) en l'època prèviament a la lectura del text en sí.

També s'ha potenciat que el públic recordi que estem al davant de la història teatral catalana (també a través d'alguna projecció d'alguna pàgina de l'original, durant la lectura, sense ànim de distreure excessivament l'atenció i a través d'una dramatúrgia de presentació de l'època de l'autor).

S'ha conservat, en la mesura del possible, la parla de l'època, de fet, ben entenedora. Tot i això, s'ha articulat un assessor de dicció catalana professional.

S'ha potenciat demostrar que el text té una vàlua considerable: com a text còmic i com a text de denúncia social-econòmica, traslladable perfectament als nostres temps.

5. Direcció de la lectura i equip tècnic.

direcció de la lectura

Rosa M. Isart

(Barcelona, 1970) Llicenciada en Història de l'Art (2009) per la Universitat de Barcelona i periodista teatral freelance. Master Class de Fabrice Melquiot a la Fundació Romea (maig, 2004). Master Class de Patricia Zangaro (Teatro x la Identidad) a La Casona (octubre, 2005). Curs "Creació de personatges complexos" amb Paco Zarzoso (L'Obrador, Sala Beckett, Barcelona, abril-maig de 2008). Curs "Heterodoxos del teatro y el cine español: vínculos y confluencias", per Marcos Ordóñez (UPF-Cursos d'estiu, Barcelona, juliol de 2009). Curs "El final és el (al) principi...", per Sergi Belbel (L'Obrador d'Estiu, Sala Beckett, Barcelona, juliol de 2010). Sel·leccionada per participar en el projecte AREA_txt d'autories emergents, de la plataforma teatral AREAtangent (www.reatangent.com), l'octubre de 2005. Membre de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. **Direcció escènica:** *Les mil i una*, de Rosa M. Isart (lectura dramatitzada dinàmica, Festival Internacional EntreCultures, novembre de 2005, Auditori Felip Pedrell, Tortosa), *Pa(r)ís*, de Rosa M. Isart (posada en escena, estampa/estilització teatral, Teatro x la Identidad Catalunya, maig de 2006, Teatreneu, Barcelona), *Viatge a qualsevol lloc*, de Joan Guasp (teatre universitari, lectura dramatitzada dinàmica, seu de l'AIET, Barcelona, maig de 2007), *Irène Némirovsky* de Joan Guasp (lectura dramatitzada, Biblioteca de Catalunya, octubre de 2007). **Teatre publicat:** *Vainilla* (Arola Editors, col·lecció Textos a part, núm. 12. Tarragona, novembre 2001), *No es preocupi* (AADPC, col·lecció Teatre-Entreacte, núm. 52. Barcelona, agost de 2004), *Model C3P0-2003* (teatre breu, Arola Editors, col·lecció Textos a part, núm. 25, Tarragona, març de 2005), *Senyoreta Ella* (Revista Assaig de Teatre, núm. 47, Barcelona, setembre de 2005), *La carmanyola del dilluns* (teatre infantil, breu, AADPC, col·lecció Teatre-Entreacte, núm. 65. Barcelona, octubre de 2006), *Paumanok* (teatre breu, AADPC, col·lecció Teatre-Entreacte, núm. 78. Barcelona, desembre de 2008), *Tendències* (Onada Edicions, Benicarló, Castelló, 2010). **Premis teatrals:** any 2000: Premi Joaquim M. Bartrina (Premis Reus), amb l'obra *Vainilla*. Any 2002: Fase final del Premi Born de Teatre amb l'obra *No es preocupi*. Any 2009: Finalista del Premi Josep Ametller de Teatre (Premis Recull, Blanes) amb el monòleg *Tendències*.

tècnic de so i llums

Arnau Planchart

arnauplan@gmail.com

(Vic, 1990) Formació a l'Escola Superior de Tècniques de les Arts de l'Espectacle (ESTAE), a l'Institut del Teatre de Terrassa (especialitat de Tècnic en Luminotècnia). **Tècnic de so:** per exemple, ha treballat al Música Fresca de Vic (2009), **Tècnic de llums:** ha treballat per a les entitats o companyies següents: La Palangana (2009), Ventall Teatre (2009), El Nou 69 (*Els Pastorets*, Teatre Cirviànum de Torelló, 2009), Sonotech (2010), Festival Música Viva de Vic, etc. També a obres de teatre musical i videoclips. Ha estat tècnic de desmuntatge, per exemple, per a la companyia La Perla 29 (Grec'2010).

6. Trajectòria de la companyia.

Fotos de treballs de direcció escènica anteriors:

2005/ *Les mil i una*, de Rosa M. Isart (lectura dramatitzada dinàmica, Festival Internacional EntreCultures, novembre de 2005, Auditori Felip Pedrell, Tortosa). Amb, per exemple: Feliu Plasencia, Òscar Bosch, Brady, Alberto Díaz. Fotos: M .Josep R. Lucas

2006/ *Pa(r)ís*, de Rosa M. Isart (posada en escena, estampa/estilització teatral, Teatro x la Identidad Catalunya, maig de 2006, Teatreneu, Barcelona). Amb: Jaume Borràs, Anahi Setton, Núria Santander, Andreu Tébar.

2007-2008/ Monòleg sobre l'holocaust *Irène Némirovsky* de Joan Guasp (lectura dramatitzada, Biblioteca de Catalunya, octubre de 2007, i al municipi de Vilanova i la Geltrú, el 2008), amb Mercè Lleixà.

2007 Biblioteca de Catalunya, Barcelona

2008 repetició de la lectura, amb replantejament de l'espai escènic per canvi d'escenari. Espai XXI (Antic Escorxador), teatre municipal provisional, Vilanova i la Geltrú. Foto: M. Josep R. Lucas

7. Fitxa bàsica de la lectura dramatitzada.

Títol: *Un terròs de sucre* (lectura dramatitzada)

Autor: Modest Urgell

Any de publicació: 1898 (1a edició)

Descripció: comèdia curta teatral ambientada al 1897

Idioma original: català

Companyia: ODDF Teatre (www.oddfteatre.cat)

Direcció i dramaturgia: Rosa M. Isart

Intèrprets: Alcía Puertas (Frasquita), Míriam Ecurriola (Ramon), Eva Saumell (Don Casto), Anna Zouari (minyona Tomasa), Núria Santander (minyona Agustina), Mònica van Campen (Senyoret Enriquet), Mireia Guilella (alternant Senyoret Enriquet i suplent general). Actrius al vídeo d'introducció històrica: Mònica van Campen i Mireia Guilella.

Assessorament de dicció: Rosa-Victòria Gras

Escenografia, moviment, selecció de música i de vestuari: ODDF Teatre

Vestuari: DressArt

Banda sonora: Tema 01 (ambientació sala): *Los fadrins de Sant Boi* (popular catalana), versió de Francesc Alió (Barcelona, 1862-1908). Tema 02 (deambular de la Tomasa pels carrers de Barcelona): òpera *Henry Clifford* d'Isaac Albéniz (Camprodon, 1860- Aquitània, 1909) amb llibret de Francis Burdett Money-Coutts, en concret tema 5 de l'acte Primer (*Someone approaches, Algú s'apropa*). Aquesta òpera s'estrenà al Liceu (Barcelona) el 8 de maig de 1895.

Tècnic de so i llum: Arnau Planchart

Coordinació general: M. Josep R. Lucas

Fotografia i disseny gràfic: Roger Codina

Disseny del cartell: Isart

Sinopsi: El matrimoni nouburgès format per la Frasquita i en Ramon tenen la por al cos perquè el noi arribarà del Liceu i a casa no queda sucre. Les minyones van amunt i avall... L'arribada de Don Casto, home de seny, posarà les coses al seu lloc!

Durada: 35 min. aprox.

Espectacle en català.

8. Requeriments tècnics de la lectura.

Projector amb connexió a PC

Pantalla blanca

Reproductor CD

Si la sala té piano, s'ubica a l'esquerra de platea

9. Resum de l'obra.

Escena 1: La mestressa de la casa, la Frasquita, s'exclama, perquè a casa només queden dos terrossos de sucre. També de la incompetència del servei domèstic. Alerta que el noi quan torni muntarà un escàndol per la mancança del seu apreciat sucre. En Ramon, company de la Frasquita, diu que està fart de tanta contemplació amb el noi de la casa.

Escena 2: La serventa Tomasa entra i diu que no sap on està el sucre. En Ramon vol enviar-la a buscar-ne. La Tomasa surt al carrer, espantadíssima i agorafòbica, per fer l'encàrrec.

Escena 3: La Frasquita explica que el sucre ha volat per la visita dels Rodoreda. En Ramon i la Frasquita discuteixen. En Ramon es queixa perquè la Tomasa triga molt a tornar al domicili, amb el sucre.

Escena 4: Arriba la Tomasa. No porta sucre perquè "plovía i estava fosc". La Frasquita diu que és una incompetent. Torna a enviar-la al carrer. Diu tota empenyada que és el Ramon qui a partir d'ara s'hauria d'encarregar de buscar les minyones. Córre el rumor que en aquesta casa "són més rics que no pas senyors".

Escena 5: Ara entra la minyona Agustina. Cal servir-li a la Frasquita aiguanaf i aigua del Carme, per calmar els nervis.

Escena 6: Arriba el personatge (important) de Don Casto. No pot entendre ni acceptar el disgust i l'angoixa que viu el matrimoni perquè els falta sucre, a la casa familiar. I perquè això empenyarà el noi, l'Enriquet, quan torni del Liceu. En Casto indica que han educat amb massa benevolència al fill. Truquen: arriba la Tomasa.

Escena 7: La Tomasa insisteix en què no porta sucre per allò de la pluja i la foscor. En Ramon, histèric, indica que no serveix de res tenir tres criats, que no solucionen els problemes domèstics. L'Agustina i la Tomasa surten esfereïdes de la sala.

Escena 8: Contra les foteses i frivolitats, en Casto enceta un monòleg bellíssim i dur, potent. Parla de la pobresa en que viu el Vidalet i la seva família, tots residents al carrer Hospital de Barcelona. A punt de marxar en Casto, com que arriba el noi, els pares marxés esporuguits cap a dormir.

Escena 9: (última) Les serventes Tomasa i Agustina són la decoració per al diàleg que té lloc entre el noiet ric (Senyoret Enriquet) i el visitant Don Casto. El Senyoret Enriquet critica la funció del Liceu i s'adona que no hi ha sucre. Don Casto diu que la culpa la té ell i que demà li donarà els detalls i explicacions que cal. Deixa a escena un noiet molt perplex i s'acaba l'obra.

10. Nòmina actoral visual

Un terrós de sucre

“el matrimoni de nou rics”:

la Frasquita (Alicia Puertas) en Ramon (Miriam Escurriola)

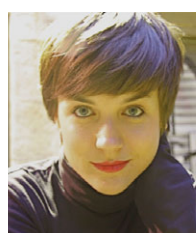

“l’amic distingit i filantrop”: **Don Casto, amic d’en Ramon (Eva Saumell)**

El servei domèstic: la criada Tomasa (Anna Zouari) la criada Agustina (Núria Santander)

el senyoret Enric, el noi

(Mònica van Campen) (Mireia Guillella) *alternant

11. Currículums dels actors.

(per ordre alfabètic)

ESCURRIOLA, Míriam

Graduada Superior en Art Dramàtic, a l'Escola Superior d'Art Dramàtic de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Llicenciada en Comunicació Audiovisual a la Universitat Pompeu Fabra, Barcelona. **Teatre: 2011:** *El projecte dels bojos* (ajudant de direcció), dir.: Marc Vilavella. **2010:** *20 anys Sala Becket*, dir: Cristina Clemente i Marta Buchaca. Sala Luz de Gas, 26 d'octubre de 2010. **2009:** *La fàbrica de la felicitat*, de Jordi Faura (dir.: Abel Coll, Teatre Tantarantana, juny). **2008:** *Cabaret incívic*, creació col·lectiva (Sala Triàngulo, Festival Simulacro 08, Madrid, març-abril; i FIB, Festival de Benicàssim, juliol 2008). **2007:** *La Paradise Band*, assaig obert, dramaturgia: Cristina Clemente (dir.: Mercè Vila Godoy, Espai Lliure, Teatre Lliure, desembre). *L'esvoranc*, de Josep Maria Miró (dir.: Martí Torras, Teatre del Raval, XII Mostra de Teatre de Barcelona, novembre). *Atemptats contra la seva vida*, de Martin Crimp (dir: Ramon Simó, Institut del Teatre, gener). **2006:** *Sis oficinistes i un lloro*, de Jordi Oriol (dir: Jordi Oriol, Teatre Romea, desembre). *La mujer franquicia*, de Raquel Tomàs. (Sala La Planeta, Festival Internacional de Teatre Temporada Alta, Girona 2006). *La realidad debería estar prohibida*, creació i interpretació. Trilogia de càpsules de creació, AreaTangent, Obrador d'estiu-Sala Beckett i Temporada Alta 2006. *Sextrasse*, d'Iker Gómez. Intèrpret de la peça de dansa-teatre, càpsula de creació, AreaTangent, Temporada Alta 2006. *Construïnt l'heroï positiu*, assaig obert sobre Màxim Gorki, dramaturgia Manuela Lorente (dir.: Ana Maestrojuan, Sala Fabià Puigserver, Teatre Lliure, maig). **2005:** *Trio. In a setimental groove*, creació de dansa a partir de la música d'Ignasi Terraza conjuntament amb Aixa Guerra (AreaTangent-Vaixell Naumon, 16 de març de 2005). *14 veus, 14 contes*, lectures dramatitzades (dir.: Anna Llopart, Sala Beckett, 19 i 20 de desembre). *Peligro: prohibido el paso*, Marta Betriu i Míriam Escurriola. Cia. Las Perras. (AreaTangent, Sala La Planeta, Festival Internacional de Teatre Temporada Alta, Girona 2005). *Wamba va!*, de Gerard Altaió, Eduard Escofet, Josep Pedrals i Martí Sales. proposta del BarriBrossa (Mercat de les Flors, del 8 al 10 d'abril de 2005). *Odio, odio bastante* de Marta Betriu i Míriam Escurriola. Cia. Las Perras, producció d'AreaTangent. Premi especial a la Creació del Jurat en la X Mostra de Teatre de Barcelona. (Del 19 al 23 de maig a AreaTangent, 1 de juliol al FESTUS, Festival Jove d'Arts al Carrer, 28 d'agost a La Terrasetta de Tàrrrega, novembre a la Mostra de Teatre de Barcelona 2005 a L'Antic Teatre). *Nuestra señora de las nubes*, d'Arístides Vargas (dir.: Ana Maestrojuan, Institut del Teatre, Teatre Estudi, del 17 al 20 de març de 2005). www.miriamescurriola.com

GUILELLA, Mireia

Estudiant d'Art Dramàtic a La Casona (segon any). Ha participat interpretativament en projectes museístics, audiovisuals comarcals (en especial, a Igualada), de publicitat i de locució de dibuixos animats.

PUERTAS, Alicia

Graduada en Art Dramàtic, a l'Escola Superior d'Art Dramàtic de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. **Teatre: 2009:** *La revolució*, de Jordi Casanovas (La Villarroel, Barcelona). **2008:** *Volem anar al Tibidabo*, de Cristina Clemente (Versus Teatre, Barcelona). *Lena Woycezk*, de Jordi Casanovas (Festival Temporada Alta de Girona, 13 de novembre del 2008). *La ruïna*, de Jordi Casanovas (La Villarroel, Barcelona). **2007:** *Aquesta tampoc serà la fi del món*, de Jordi Casanovas (Festival Temporada Alta de Girona 2007). *Mercedes-Benz segons els ocells*, d'Emiliano Pastor, lectura dramatitzada (dir.: Jordi Casanovas, Sala Beckett). **2006:** *Crispetes*, de Jaume Esquius, Cia. Mite-les (dir.: Tamzin Townsend i Ariadna Martí, Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga, 2006). **2004:** *Fins que l'amor ens separi*, espectacle de creació col·lectiva a partir d'uns textos d'Esteve Soler. Cia. Mite-les (dir.: Sílvia Sanfeliu, Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga, 2004). **2003:** *L'as mata el rei*, espectacle de màscara de creació col·lectiva (dir.: Maria Codinach, Fira d'Espectacles d'Arrel Tradicional 2003). *Poemes en clau de dansa* (dir.: Enric Lloret i Esbart Manresà, Fira d'Espectacles d'Arrel Tradicional 2003). **2001:** *Bodas de sangre*, de Federico García Lorca (dir.: Ferran Madico, Festival Grec 2001). *Amor, prozac i dubtes*, de Lucía Etxebarria i Lluís Hansen (dir.: Lluís Hansen, Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga, 2001). **1999:** *Dones*, d'Isabel-Clara Simó, Cia. Mite-les (dir.: Jordi Llop, Fira de Teatre al carrer de Tàrraga, 1999). **1998:** *Amb doble intenció*, d'Anna Fité, Cia. Mite-les (dir.: Clara del Ruste, Versus Teatre).1998.

SANTANDER, Núria

Actriu, rondallaire, pedagoga escènica de grups discapacitats, amb experiència en el teatre de carrer i clown. Estudis d'Interpretació a l'Escola d'Actors de Barcelona. Formació complementària a l'Escola Eòlia i cursos d'especialització amb Clàudia Benson (veu), Marcelo González, Mònica Lucchetti, etc. Ha participat habitualment en muntatges de Cesc Queralt (any 2004 i ss.). Ha intervingut en sèries televisives com ara *El cor de la ciutat* o bé *De Moda* i a diversos curtsmetratges, per exemple: *La noche oscura* (2002) i a *Sueños*, ambdues de Jordi Castallet, a *White* de Sebastián Mantilla (Short Film Corner al Festival de Cannes 2005), *La Casa Asilo de Santa María Magdalena* d'Enric Company (2006).

SAUMELL, Eva

Actriu, directora teatral i docent. Graduada en Art Dramàtic, a l'Escola Superior d'Art Dramàtic de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, i en Educació Social. **Teatre: 2010:** *Sexe & Gelosia*, de Marc Camoletti (dir.: Pere Sagristà, Guasch Teatre, juny-octubre). *L'analfabeta*, d'Agota Kristof (dir.: Laura Batllori, Versus Teatre, secció L'aparador, març). **2009:** *L'analfabeta*, monòleg a partir del relat autobiogràfic d'Agota Kristof (dir.: Laura Batllori, Centre Cívic Drassanes). **2007:** *Les circumstàncies de Klara*, de Dea Loher (dir.: Anna Armero, Teatre de la Unió, Sant Cugat del Vallès). **2005:** *El espejo de Carvalho*, espectacle sobre Manuel Vázquez Montalbán dins del cicle Temps de Poetes de la Fundació La Caixa. *El Raval de Joan Amades*, creació col·lectiva (Centre Cívic Drassanes, Barcelona). **2004:** *Celebración*, espectacle sobre Pablo Neruda dins del cicle Temps de Poetes de la Fundació La Caixa. **2003:** *Lorquianas*, espectacle sobre l'obra de F.G. Lorca. Plenilunis d'Estiu al Museu del Vi (Vilafranca del Penedès, agost). *Contra el olvido*, espectacle sobre Rafael Alberti i Dolores Ibarruri "La Pasionaria" dins del cicle Temps de Poetes de la Fundació La Caixa. *La tangent*, de J.A. Baixeras (dir.: Pere Sagristà, Teatre Metropol de Tarragona, febrer). **2002:** *Navegante en sueños*, espectacle sobre Antonio Machado dins del cicle Temps de Poetes de la Fundació La Caixa. **1998:** *Cançons d'Alabama*, de Gerard Vázquez (dir.: Roberto Torres, Versus Teatre, març-abril). **1997:** *El procés*, de Franz Kafka (dir.: Àlex Rigola, STI / Teatre Adrià Gual). *Degeneració en generació*, de Josep Galindo, Frank Capdet i aportacions de Jordi Blesa (dir.: Josep Galindo, Versus Teatre, febrer-abril). **1996:** *El bizco*, de Marta Degracia (dir.: J. A. Ortega). **1995:** *Estrelles en un cel de matinada*, d'Alexander Galine, (dir. Jaume Melendres, Teatre Adrià Gual/La Cuina, gener-febrer). *Els Comediants*, de Josep Maria de Sagarra (dir.: Pere Daussà).

VAN CAMPEN, Mònica

Actriu, en especial de cinema. Graduada en Art Dramàtic, a l'Escola Superior d'Art Dramàtic de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Habitual a la programació de dramàtics de la televisió autonòmica basca. **Cinema: 2004:** *Princesas* (dir.: Fernando León de Aranoa). **2003:** *Inconscientes* (dir.: Joaquim Oristrell). **2001:** *Alas Rotas* (dir.: Carlos Gil). **1999:** *Faust, the love of the damned* (dir.: Brian Yuzna.) *Tomándote* (dir.: Isabel Gardela). **1996:** *Un assumpte intern* (dir.: Carles Balaguer). **1995:** *Palace* (dir.: El Tricicle). **1994:** *Atolladero* (dir.: Oscar Aibar).

ZOUARI, Anna

Graduada en Art Dramàtic, a l'Escola Superior d'Art Dramàtic de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Formació prèvia al Liceu Francès de Barcelona. **Teatre:**

2009: *Jeckyl & Hide* (musical en anglès) amb la companyia The Performers Inc (Barcelona). *Dracula* (musical en anglès) amb la companyia The Performers Inc (Barcelona). **2008:** *El Quixot* adaptat per a nens (Magatzem d'Arts, Barcelona).

12. El marc de l'estrena prèvia fora de Barcelona: les II Jornades Argumenta.

La Col·lecció Argumenta és un conjunt de llibres que han anat apareixent al mercat des de fa poc, dotze volums coordinats de manera general per Francesc Foguet (investigador/historiador del teatre i professor de literatura a la UAB, nascut el 1971) i per Mireia Sopena (Barcelona, 1975). El marc cronològic aproximat d'estudi és el període 1975-2010 i la geografia proposada ben concreta: els Països Catalans. Les monografies Argumenta volen abordar, amb esperit crític i d'una manera raonada, contundent i –si cal– polèmica, les grans problemàtiques culturals que ha d'afrontar la societat catalana. Es proposen de recuperar la memòria històrica escamotejada, obrir escletxes d'expressió independent, contrastar realitats i discursos, i contribuir, des de l'inconformisme, a l'enriquiment del debat cultural.

Els volums que actualment ja estan disponibles al mercat editorial i que constitueixen una eina de referència, són:

volum 1: cultura, volum 2: història, volum 3: societat, volum 4: periodisme, volum 5: edició, volum 6: arts escèniques, volum 7: arts visuals, volum 8: literatura, volum 9: música, volum 10: traducció. Els volum sobre Pensament i ciència (volum 11) i el volum de Testimonis del segle (volum 12), de propera aparició, tanquen aquesta col·lecció conjuntament amb les II Jornades Argumenta, previstes per al divendres 19 i dissabte 20 de novembre de 2010 a la localitat de Vilanova i la Geltrú.

Val a dir que el volum 6 de la Col·lecció Argumenta, titulat *L'escena del futur (Memòria de les arts escèniques als Països Catalans, 1975-2005)* tracta el tema de les arts escèniques. Editat el novembre de 2006, coordinat per Francesc Foguet (Linyola, 1971) i Pep Martorell (Roda de Berà, 1965), inclou articles de Núria Santamaria, Manuel Molins, Carles Batlle, Mercè Saumell, Iago Pericot, Josep R. Cerdà, Bàrbara Raubert Nonell, Gabriel Sansano i el diàleg on intervenen Hermann Bonnín, Joan Cavallé, Jordi Coca i Gerard Vázquez (que va tenir lloc a la Sala Beckett).

A la foto, alguns volums de la col·lecció. En primer pla, el volum dedicat al teatre. foto: M. Josep R. Lucas

L'enllaç electrònic de la col·lecció és: <http://www.elcepilnansa.com/colleccions/colL.htm>

Les I Jornades Argumenta van commemorar que ja havien sortit els sis primers volums de la col·lecció, i se celebraren a Vilanova i la Geltrú, el dissabte 16 i diumenge 17 de juny de 2007 (vegeu tríptic http://www.elcepilnansa.com/pdf/Jornades_Argumenta.pdf).

Les II Jornades Argumenta tornen aquest any 2010 per celebrar que s'han editat els altres sis volums. També se celebren a Vilanova i la Geltrú –de fet, la localitat des d'on s'editen els volums, a través de l'editorial El Cep i la Nansa, que encapçala en Francesc Mestres- i acolliran tot un seguit d'activitats culturals (conferències, taules rodones, lectura dramatitzada i sopar, etc.) el divendres 19 de novembre i dissabte 20 de novembre de 2010 a l'emblemàtic edifici del Foment Vilanoví.

13. El lloc de l'estrena: el Foment Vilanoví.

L'entitat Foment Vilanoví neix el 1853 gràcies a l'impuls de Joan Samà i Martí, germà del famós indiano Salvador Samà, i a tot un seguit de personatges vinculats a la societat i a la cultura local. L'objectiu dels fundadors fou bastir una entitat que doni cabuda a diferents sensibilitats i amb un clar interès per la cultura local i la del país. La seu de l'entitat és obra de l'arquitecte Josep Oriol Bernadet (1811-1860).

El Foment vist des de la Plaça de les Cols. Foto: Isart.

www.fomentvilanovi.cat

www.vilanova.cat/mapa/guia.php

14. Bibliografia inicial útil

TORRES, Milagros. (2001). *Modest Urgell*. Sabadell: Ausa.

TRIADÓ, Xavier. (2008). *Urgell*. Barcelona: Ciro. Grans genis de l'art a Catalunya, 7.

URGELL, Modesto. (1898). *Un terròs de sucre*. Barcelona: La Acadèmica.

Més info:

<http://avui.elpunt.cat/noticia/article/26-nomes-canals/59-nomes-canals/90097-modest-urgell-inglada.html>

<http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/viewFile/86733/111747>

<http://www.bnc.cat/digital/arca/index.html>

14. Com contactar

Rosa M. Isart (ODDF Teatre)

Apartat de correu 35.045 08080 Barcelona

(La Nova Esquerra de l'Eixample)

www.oddfteatre.cat

Dossier finalitzat el 09/11/2010

*dossier pendent de correcció lingüística